

PROJEKTNE NOVINE

Številka 1, januar 2012

Promocijski material. Brezplačni izvod.

Aktivnosti v okviru projekta "Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti" omogoča sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za šolstvo in šport. Številka operacije: OP 13.2.3.1.33.0001.0004

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

KAZALO VSEBINE

UVODNA BESEDA.....	3
VOŠČILNICE ROMSKIH OTROK ZAOKROŽILE PO SLOVENIJI.....	4
RAZVIJANJE USTVARJALNIH OBLIK UČNE POMOČI ZA ROMSKE UČENCE V ROMSKEM NASELJU HUDEJE	5
ŠTUDENTKA O SVOJI PRAKSI V ROMSKEM NASELJU HUDEJE	6
BOŽIČNO-NOVOLETNA DELAVNICA Z UČENCI ROMI NA OŠ FRANCETA PREŠERNA ČRENŠOVCI.....	6
REVEN SEM IN POSTANEM BOGAT.....	7
ČORO SOM TE BARVAJOVAF.....	8
DELALI SMO, SE ZABAVALI IN SE TUDI NEKAJ NAUČILI.....	8
PREGLED VSEH IZVEDENIH DEJAVNOSTI IN OBLIK VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA DELA ZA PREDŠOLSKE OTROKE IN NJIHOVE DRUŽINE TER OTROKE, KI VSTOPAJO V ŠOLO IN NJIHOVE DRUŽINE (V OBDOBJU OD SEPTEMBRA DO DECEMBRA 2011).....	11
V ISKANJU KULTURNIH PRVIN, KI SO SKUPNE ROMSKI IN SLOVENSKI KULTURI	13
VRTEC KERINOV GRM	14
DEJAVNOST ZA OTROKE ROME	17
RAZLIČNOST JE TISTI DEL DRUŽBE, KI V ZAMENO SIVINE PONUJA MAVRICO.....	18
UTRINKI IZ ROMSKEGA IZOBRAŽEVALNEGA INKUBATORJA KAMENCI	19

SPOŠTOVANE BRALKE IN BRALCI PROJEKTHNIH NOVIN,

polni želja, ciljev in zaobljub smo pogumno zakorakali v leto 2012, v katerem vas bomo še naprej obveščali o najaktualnejših dogodkih v sklopu projekta.

V tokratni številki so v ospredju aktivnosti, ki so se v okviru spoznavno-animacijskih dni odvijale v raznih vrtcih po Sloveniji. Projektni časopis pa so s svojimi prispevki o raznoraznih dejavnostih pomagali soustvarjati tudi konzorcijski in projektni partnerji. Poleg aktivnega izvajanja učne pomoči so v Romskih izobraževalnih inkubatorjih potekale razne delavnice, srečanja in predavanja. Tokrat vam v branje ponujamo nekaj utrinkov iz Romskega izobraževalnega inkubatorja Kamenci, kjer so otroci svoje želje in doživetja prenesli na papir.

V upanju, da vam bo vsebina tokratnega projektnega časopisa ponudila nekaj novih zamisli in idej, ki jih boste lahko prenesli v prakso, vam želimo obilo užitkov ob branju.

Uredniški odbor
Romskega akademskega kluba

PROJEKTHNE NOVIN

Izdajatelj:

Romski akademski klub
Čopova ulica 28
9000 Murska Sobota
Tel.: 059055951

Email:

romskiakademskiklub@gmail.com

Uredniški odbor:

Samanta Baranja,
Vinko Cener, Tina Friedreich,
Sandi Horvat, Aljoša Rudaš

Urednik:

Aljoša Rudaš

Lektorica:

Samanta Baranja

Oblikovanje in prelom:

CM grafično oblikovanje,
Matej Cvetko s.p.

Tisk:

S-Tisk d.o.o., Beltinci

Naklada:

1000 izvodov

Spletna stran projekta

***"Dvig socialnega in kulturnega
kapitala v okoljih, kjer živijo
predstavniki romske skupnosti":
www.khetanes.si***

Nosilci projekta:

Inštitut za narodnostna vprašanja,
Erjavčeva 26, 1000 Ljubljana

ISSN C507-0104

VOŠČILNICE ROMSKIH OTROK ZAOKROŽILE PO SLOVENIJI

V času veselja in radosti, ko otroke obiščejo dobri možje in jih obdarijo z vsemi mogočimi darili, so na razne državne institucije, osnovne šole, razna kulturna društva in ostale organizacije priromale voščilnice, katere so izdelali romski otroci.

V sklopu projekta »Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti« se izvajajo številne ustvarjalne in motivacijske delavnice, o katerih smo že poročali. Novembra 2011 so se v Romskih izobraževalnih inkubatorjih Prekmurje in tudi v drugih dislociranih enotah, kjer se po navadi izvaja učna pomoč, pričele ustvarjalne delavnice s posebnim namenom – izdelati voščilnice za vse partnerje, ki na kakršen koli način sodelujejo pri izvedbi projekta. A člani Romskega akademškega kluba, ki so tovrstne delavnice organizirali, so šli še korak dlje. Voščilnice so zaokrožile po celotni Sloveniji ter bile poslane na razna ministrstva, različne zavode, kulturne ustanove, društva, organizacije in nenazadnje tudi predsedniku države RS.

Za izdelavo voščilnic so otroci uporabili veliko zanimivih materialov; od kolaž papirja, lepila, flomastrov, tempera barv, barvic, posebnega lepila z bleščicami in razne barvne trakove. Na koncu, ko smo zbrali vse izdelane voščilnice, smo našteali 154 voščilnic, katere so pred božičnim časom razveselile marsikateri obraz širom Slovenije.

Naslednji takšen projekt s posebnim namenom bodo otroci zopet izvedli že čez

dobra dva meseca, ko bomo že veselo uživali v toplem pomladnem sončku in velikonočnih počitnicah. A do takrat nas čaka še malce učenja, nekaj testov in veliko dobrih ocen.

*Sandi Horvat, koordinator učne pomoči
Romski akademski klub*

RAZVIJANJE USTVARJALNIH OBLIK UČNE POMOČI ZA ROMSKE UČENCE V ROMSKEM NASELJU HUDEJE

V romskem naselju Hudeje pri Trebnjem na Dolenjskem je bilo v času od oktobra do decembra lanskega leta precej pestro. Učne pomoči se je udeležilo 24 različnih učencev. Učencem je bila nudena učna pomoč s strani osmih različnih izvajalcev, med katerimi so tri študentke Fakultete za socialno delo, katerim aktivnost CSD Trebnje: Razvijanje ustvarjalnih oblik učne pomoči v romskem naselju Hudeje, predstavlja tudi učno bazo za opravljanje Prostovoljnega dela v socialnem delu in obvezne prakse v času študija. Za vse izvajalce je bilo organizirano usposabljanje za izvajanje učne pomoči. V mesecu decembru smo imeli tudi intervizijsko srečanje, na katerem smo evalvirali naše dosedanje delo. December je bil precej vesel. Romske otroke je obiskal in obdaril Miklavž, pripravili smo prednovoletno srečanje, na katerega smo povabili romske starše in zaposlene s CSD Trebnje ter OŠ Trebnje. Obiskal nas je tudi policist, ki nas je poučil o varni uporabi pirotehničnih sredstev.

Taja Borštnar, univ. dipl. soc. del.
CSD Trebnje

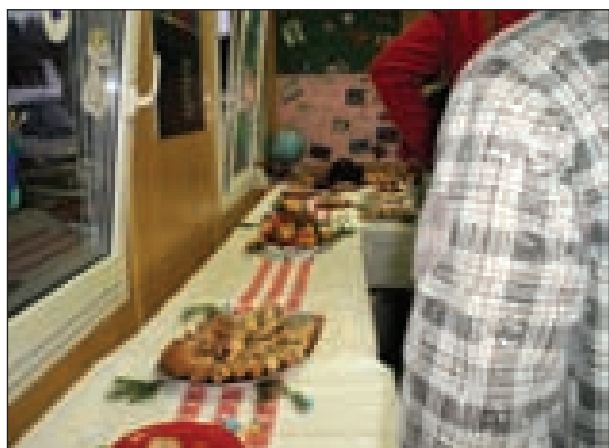
Peel banana, peel peel banana. Naš najljubši in najboljši energizer, ki nas vedno nasmeje.

Jaz sem čudovit, ti si čudovit, čudoviti smo vsi...

Dedek mraz prihaja, prinesel bo bonbončke in pisane balončke. Mamici copate, očku tri kravate, meni pa sani, za dolge zimske dni.

Njamiii, dobrote.

Bodi zvezda, ne meči petard!

ŠTUDENTKA O SVOJI PRAKSI V ROMSKEM NASELJU HUDEJE

Kot študentka socialnega dela sem se v okviru praktičnega dela na CSD Trebnje vključila tudi v izvajanje učne pomoči in v delavnice dnevnega centra za romske otroke v romskem naselju Hudeje. Romska kultura in njihov način življenja sta se mi vedno zdela kot povsem drug svet, ki je tako zelo drugačen od mojega. V poklicu socialne delavke, ki ga v prihodnosti želim opravljati, se mi zdi zelo pomembno, da poznam svoje lokalno

okolje, v katerem živim in želim delati. Tako sem si tudi delo z romskimi otroki vzela kot izziv in pomembno izkušnjo. Sedaj ko je za mano nekaj obiskov v naselju, sem vesela, da sem se odločila za to in prijetno presenečena, kako so me otroci hitro sprejeli. Tudi učna pomoč, katere se udeležuje že 13 otrok, se mi zdi eden od načinov, kako se približati otrokom in njihovem načinu življenja, saj se v odnosu med izvajalci učne pomoči in otroki postopoma razvija zaupanje in spoštovanje. Kar sem lahko tudi sama že opazila, saj otroci tudi sami prihajajo in prosijo za pomoč pri domačih nalogah in učenju. Ob šolskem delu pa otroci včasih pripovedujejo tudi o sebi in svojem življenju. Način dela, kot sem ga imela možnost spoznati in dejavnosti, ki jih delavke in prostovoljke opravljajo v okviru tega projekta, se mi zdi jo eden od pomembnih korakov k sožitju dveh kultur, ki sta si tako zelo blizu, a hkrati zelo daleč.

Tina Pajk, študentka 4. letnika
Fakulteta za socialno delo

BOŽIČNO-NOVOLETNA DELAVNICA Z UČENCI ROMI NA OŠ FRANCETA PREŠERNA ČRENŠOVCI

Veseli december je mesec poln čarobnih trenutkov. Vsako leto ga nestrpno pričakujemo in se veselimo vseh radosti, ki nam jih prinaša.

Na Oš Franceta Prešerna v Črenšovcih smo tudi v šolskem letu

2011/2012 pripravili božično-novoletno delavnico za romske otroke in njihove starše, že četrto po vrsti. Delavnica je potekala 8. decembra 2011 v šolski telovadnici. Vzdušje, ki so ga s sabo prinesli starši romskih otrok, je bilo nadvse prijetno in toplo.

Pred ustvarjalnim delom so otroci srečanje

popestrili s kulturnim programom, v katerem so zapeli, recitali pesmi in zaplesali. Svojo glasbeno nadarjenost sta nam pokazala učenca iz 2. in 5. razreda. Manjkalo ni niti plesa, za še bolj prijetno vzdušje pa je poskrbela šolska plesna skupina s svojo plesno točko.

Po kratkem kulturnem programu je sledil ustvarjalni del. Otroci so skupaj s svojimi starši izdelovali voščilnice in barvali pobarvanke, ki so predstavljale čarobnost meseca decembra. Obiskal nas je tudi Božiček, ki je vsakemu učenca prinesel skromno darilce.

Od veselja, sreče, zadovoljstva in ponosa so žareli tako učenci kot njihovi straši, ki so se tudi tokrat odzvali v velikem številu, kar je seveda rezultat dobrega medsebojnega sodelovanja. Zaradi tega je naše delo lažje, saj dajemo pohvale prav izboljšanju vključevanja romskih otrok v vzgojo in izobraževanje.

Mišel Horvat, romski pomočnik
OŠ Franceta Prešerna Črenšovci

REVEN SEM IN POSTANEM BOGAT

Imel sem očeta in mamo, ki sta me imela zelo rada. Vsak večer pred spanjem mi je mati pripovedovala zgodbo o revnih in bogatih. Vedno mi je govorila, da naj razumem obe strani, ker se bo nekega dne vse spremenilo. In res. Dobil sem službo. Prvo jutro pred službo veselo kričim, da grem delat, vendar me nihče ne sliši in nihče ne odgovori. Grem v mamino sobo in vidim, da še trdno spi. Vendar mama ni spala. Umrla je z mislimi na mene in mojo boljšo prihodnost. Na mizi najdem pismo očeta, ki ga je pustil, preden nas je zapustil.

V pismu piše: »Moj dragi sin! Zelo mi je žal, da sem te zapustil. Še bolj me boli, da ob tebi ne bo niti tvoje mame. Pazi nase.« To pismo me je zelo prizadelo. Mislil sem, da bom vedno ostal reven, vendar ni bilo tako. Delal sem pri enem gospodu za majhno plačilo. Vsak svoj zaslužek sem hranil tako dolgo, da sem postal bogat. Ljudje so mislili, da ne bom pomagal drugim. Vendar ni bilo tako. Vsem sem pomagal. Tako sem sedaj začel razumeti zgodbo, katero mi je pripovedovala mama vsak večer.

Goran Šarkezi, 8. razred
OŠ Kuzma

ČORO SOM TE BARVAJOVAF

Sinja man dej te dat, so man kamnahi. Saki kerauti angju souvijbe mange mri dej phukavlahi paramijski palu čore te barvaule.

Furdig mange vakerlahi, na hajouhaf suduj rikja, kaj peg gejk dij adau spremeninla. Te čauču. Djerindjum buti. Eršti ratjaskru angli buti vujaušne vriščandjum, kaj žaf buti.

Niku man na šunel, te niku mange ništa paul na phenel. Žaf andu mraudakhru kher te dhikhav, kauj mejk soul. Čak oj na suvlahi. Muli te gondolinlahi pri mande te mro življenje. Pru stolu laukhaf lil, so le mroudad mukja pru stolu, kada amen mekja. Andu lil pijsinel: »Mro kedvešnu čau! Phauru hi mange, kaj tut mukjum. Mejk feder man pa dukhal adau, kaj na ovla niti trijdeji tute.

Oubuk tut de.« Adau lil man fejs prizadenidja. Gondolinauhi, hot ovau čoro te afka nauna. Kerauhizu gejk rej mistu čulu loj. Afka dugo u loj khetaun rakinauhi, hot barvalijum.

U manuša gondolinahi, hot avrenge na pomožinau, čak me pomožinjum sauri ženge. Akaun hajovaf i paramijski, so mange mri dej saki kerauti vakerlahi.

Goran Šarkezi, 8. razred
OŠ Kuzma

DELALI SMO, SE ZABAVALI IN SE TUDI NEKAJ NAUČILI

Vedno znova se sprašujemo, kako se naučiti in se ob tem še zabavati. Pa smo našli način, ko za naše romske učence ni bilo to prehudo. V sklopu projekta »Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti« smo organizirali tudi delavnice, ki se jih je udeležilo kar nekaj romskih učencev od prvega do devetega razreda.

Prva delavnica, ki je potekala konec septembra, je bila posvečena peki sladice. Delavnico smo začeli najprej tako, da smo si izbrali, kaj bomo pekli. Udeleženci delavnice so najprej prelistali revije in si poiskali, kaj bi radi pekli. To smo pregledali in se nato odločili, katere sladice lahko spečemo v odmerjenem času in seveda glede na naše predznanje. Potem smo se še pogovorili o tem, kako se pripravimo za peko, kaj vse je potrebno prej še postoriti, da lahko začnemo. Udeleženci delavnice so si izbrali naslednje sladice: piškote, princes krofke in rulado. Ko smo prišli do kuhinje, so si morali najprej temeljito umiti roke, nato so si privezali predpasnike, da ne bodo umazani in nato smo začeli. Vsak je delal, kar si je izbral. Bilo je zelo zanimivo, ko smo se učili, kako ločiti rumenjaki in beljak. Zabavno je bilo tudi, ko smo ročno zamesili testo za piškote. Bilo jih je kar malo groza, ko so morali z rokami mešati po jajcu in ga vmešati v moko. Ko pa so ugotovili, da je to čisto preprosto, so bili povsem navdušeni. Zanimiv je bil fant Peter, ki je zelo vestno čuval pri pečici vse, kar smo dali noter, da se ne bi zažgalo. Malo manj zabavno je bilo delo, ko je bilo potrebno pomiti umazano posodo. Toda tudi tu sta se izkazala fanta, ki sta to naredila zelo vestno. Seveda ne gre brez poskušanja. Ko smo delali kreme za princes krofe in rulado, so vsi pojedli vse, kar je ostalo, bila je to predvsem smetana, ki jim je bila zelo všeč. Tako všeč, da

jim je bilo na koncu že slabo in končnega izdelka niso mogli več poskusiti. Nekaj svojih izdelkov so odnesli domov, nekaj pa so jih pustili v šoli, da sta jih učiteljici naslednji dan poskusili.

Druga delavnica je potekala konec oktobra, in sicer je bila tema noč čarovnic. Tu smo izrezovali buče in iz papirja izdelali buče in netopirje za jesenski okras razredov in hodnika. Tu so delali vsi učenci od prvega do petega razreda. Na različne papirje smo narisali buče in jih nato izrezali. Na buče smo prilepili različne nosove, oči in usta, da so buče izgledale prav strašljivo ali pa tudi prijazno. Imeli smo jezne buče, žalostne buče, nasmejane buče. Iz črnega šeleshamer papirja smo izrezali netopirje in jih okrasili z belim lepilom. Na koncu te delavnice pa smo izrezali še prave buče. To je bilo bolj naporno delo, kajti rezati buče je kar težko in moraš biti zelo pazljiv, da se ne urežeš, ker režeš s pravim in ostrim nožem. Na koncu smo buče postavili na okna, kjer so počakale na nas do konca počitnic in nas s svojim strašnim izgledom pozdravile, ko smo prišli nazaj v šolo.

Tretja delavnica je bila namenjena pletenju. Tu smo se že pripravljali za naslednjo delavnico. Predvsem je šlo tu za to, da so pokazali svoje ročne spretnosti. Delavnica je potekala konec novembra. Pletli smo z volno in s papirjem. Iz papirja smo izdelali zvezdice, že za novoletno okrasitev. Iz volne pa smo najprej poskušali

plesti s pletilkami in nato s prsti. Prav zabavno je bilo, ko so otroci v rokah držali pletilke in se trudili nasnuti volno. Nikakor jim ni uspelo. Po večkratnih poskusih sem jim sama nasnula, pa so poskušali plesti, vendar ni šlo. To bi bilo potrebno še ponoviti, ob tem pa imeti tudi malo več potrpljenja. Nekateri so si želeli nekaj narediti, vendar pa je bilo tudi premalo časa. So pa nekateri med njimi osvojili prstno pletenje. Deklica Viktorija in deček Boris sta postala prav spretna pri tem, saj sta spletla kar dolge kitke. Viktorija si je celo spletla tako dolgo kito, da jo je lahko uporabila za pas. Delali pa smo tudi cofke. Tu je bilo potrebno imeti dva obroča. Obroča smo dali skupaj in nato nanju navili volno, da sta bila popolnoma pokrita. Potem smo med obročema volno razrezali in sredino tesno zavezali. Tako je nastal prav lep cofek. Mogoče najlažje je bilo prepletati papir. Vzeli smo različne barve papirja in ga razrezali na določeno širino in dolžino. Nato smo naredili osnove, po dve za vsako zvezdico. Te osnove smo potem zlepili in prepletli eno v drugo. Nastale so prav lepe male in velike zvezdice. Tudi tu so se učenci prav zabavali in veselili.

Četrta delavnica je bila zadnja v tem sklopu. V četrth delavnici pa smo sklenili izdelovati voščilnice za domače in učitelje ter nakit za darilo in vsak zase. Najprej smo izdelali voščilnice.

Imeli smo rebrast papir, ki smo ga odrezali na določeno velikost in nato prepognili. Na zunanjo stran papirja smo nalepili perlice, nalepke idr. V notranjosti pa smo napisali voščilo in to voščilo pobarvali oz. okrasili s srebrnim sprejem. Voščilnice smo nato dali sušiti. Nato smo se lotili nakita, vsak si je izbral barvo in določeno število različnih perlic. Otroci so si želeli narediti ogrlice in zapestnice. Nekateri so si izbrali še broške in zaponke za lase. Najprej smo delali z laksem. Na laks so nizali perlice različnih velikosti. Ugotovili so, da je delo težko in zamudno.

Večkrat se jim je pripetila tudi kakšna nesreča, da ko so imeli že kar veliko nanizane, so spustili drugi konec in perlice so se razletele. Potrebno je bilo začeti znova. Toda tisti, ki so vztrajali, so bili nagrajeni z lepo ogrlico. Zapestnice smo delali z elastično vrvico. Tudi tu so otroci ugotovili, da je potrebno veliko spretnosti in tudi vrvica mora biti prava, da lažje nizamo perlice. Najbolj lepo in zabavno je bilo delati broške, ker so bile podloge že pripravljene. Podloge so bile v obliki cveta in v obliki metulja.

Za tekstil smo imeli posebne barve z bleščicami. Uporabili so barve in pisano okrasili cvetove in metulje.

Na spodnji strani so zalepili še priponko in broška je bila gotova. Na podoben način so izdelali tudi sponke za lase. Čisto na koncu pa so izdelali še obeske. Prav tako so nizali perlice, vendar na žico, ki so jo oblikovali na različne načine.

Največ so naredili dimnikarčke, ki so jih naslednji dan podarili učiteljicam. Skupaj smo ugotovili, da delo ni bilo najlažje, vendar pa zabavno in tudi izdelki so bili prav lepi. Mlajši otroci so imeli pomoč starejših, ki so se te delavnice tudi udeležili.

Vse štiri delavnice so bile zelo poučne za vse nas. Ob tem, da smo se zabavali, smo ugotovili, da nobeno delo ni lahko in preprosto, da je za vsako nalogo potrebno veliko potrpljenja in domišljije. Menim pa, da je za prvič nastalo prav veliko lepih izdelkov. Pozitivno pa je bilo tudi to, da so se družili otroci različnih starosti, ki so morali med seboj sodelovati in si pomagati.

Otroci že sprašujejo, kdaj bodo nove delavnice in kaj bomo počenjali sedaj. Od vsega pa se najbolj veselijo peke, ki jim je ponovno obljubljena spomladi. Ob koncu lahko mirno rečem, da so bile delavnice uspešne, da smo se imeli lepo in da je bilo zabavno.

Irma Grbec, mentorica delavnic
OŠ Stara Cerkev, PŠ Željne

PREGLED VSEH IZVEDENIH DEJAVNOSTI IN OBLIK VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA DELA ZA PREDŠOLSKE OTROKE IN NJIHOVE DRUŽINE TER OTROKE, KI VSTOPAJO V ŠOLO IN NJIHOVE DRUŽINE (V OBDOBJU OD SEPTEMBRA DO DECEMBRA 2011)

V tokratni številki Projektnih novin bomo predstavili dejavnosti, ki jih v svojih okoljih izvajajo partnerski vrtci in osnovne šole. Dejavnosti, ki so se po posameznih vrtcih in osnovnih šolah začele izvajati z začetkom šolskega leta 2011/2012, se izvajajo v okviru različnih sklopov dejavnosti, in sicer:

- Spoznavno-animacijski dnevi v vrtcu in osnovni šoli;
- Dejavnosti za otroke, ki niso vključeni v vrtec in njihove starše;
- Programi za opolnomočenje romskih družin pri vzgojnem delu in spodbujanju otrokovega razvoja v starosti od 0-3 let in od 3-6 let;
- Pravljíčno-ustvarjalne delavnice v romskih naseljih.

V te dejavnosti vnašajo izvajalci elemente dvojezičnega okolja in skrbijo za učenje slovenskega jezika kot drugega jezika, poslužujejo se uporabe trijezičnih slikanic ter gradiv za opolnomočenje romskih družin pri vzgojnem delu in spodbujanju otrokovega razvoja. Vseh opisanih dejavnosti se udeležujejo tako romski kot neromski otroci in starši.

V nadaljevanju bomo na kratko opisali posamezne dejavnosti, ki so jih partnerski vrtci izvedli v obdobju od septembra do decembra 2011.

Spoznavno-animacijski dnevi v vrtcu in osnovni šoli

Spoznavno-animacijske dneve v vrtcu izvaja 9 partnerskih vrtcev: OŠ Franceta Prešerna Črenšovci – Enota Vrtec, Vrtec Otona Župančiča

Črnomelj, Vrtec Jožice Flander Maribor, Otroški vrtec Metlika, Vrtec Murska Sobota, Vrtec Pobrežje Maribor, Vrtec pri OŠ Puconci, Javni vrtec pri Osnovni šoli Belokranjskega odreda Semič in Vrtec Trebnje. Posamezni vrtci so izvedli različno število dejavnosti (od 1 do 6), prav tako se poslužujejo različnih lokacij izvedb: v vrtcu, v romskem naselju, v kulturnem centru, v naravi (gozd)... Vseh izvedenih dejavnosti v okviru Spoznavno-animacijskih dni v vseh sodelujočih vrtcih je bilo skupaj 35, udeležilo pa se jih je 227 otrok ter 148 staršev.

Spoznavno-animacijske dneve v osnovni šoli skupaj s partnerskimi vrtci izvaja 6 osnovnih šol: OŠ Franceta Prešerna Črenšovci, OŠ Maksa Durjave Maribor, OŠ borcev za severno mejo, OŠ Toneta Čufarja Maribor, OŠ Puconci in OŠ Metlika. Posamezne osnovne šole so izvedle različno število dejavnosti (od 2 do 4). Vseh izvedenih dejavnosti v okviru Spoznavno-animacijskih dni v vseh sodelujočih osnovnih šolah je bilo skupaj 15, udeležilo pa se jih je 112 otrok ter 89 staršev. Preostali vrtci se o sodelovanju z okoliškimi osnovnimi

šolami še dogovarjajo za skupno sodelovanje z namenom zagotavljanja blagega prehoda otrok in vrtca v osnovno šolo.

Dejavnosti za otroke, ki niso vključeni v vrtec in njihove starše

Dejavnosti za otroke, ki niso vključeni v vrtec in njihove starše izvajajo trije vrtci: Vrtec Jožice Flander Maribor, VVE pri OŠ Tišina in Vrtec Trebnje. Vrtci so izvedli različno število posameznih dejavnosti (od 1 do 5), in sicer v prostorih vrtca ali v vrtcu v romskem naselju (Vrtec Trebnje). Vseh izvedenih dejavnosti v okviru Dejavnosti za otroke, ki niso vključeni v vrtec in njihove starše je bilo skupaj 10, udeležilo pa se jih je 50 otrok ter 49 staršev.

Programi za opolnomočenje romskih družin pri vzgojnem delu in spodbujanju otrokovega razvoja v starosti od 0-3 let in od 3-6 let

Programe za opolnomočenje romskih družin pri vzgojnem delu in spodbujanju otrokovega razvoja v starosti od 0-3 let izvajajo trije vrtci: Vrtec Murska Sobota, Javni vrtec pri Osnovni šoli Belokranjskega odreda Semič in Vrtec Trebnje. Vrtci so do sedaj izvedli različno število dejavnosti (od 1 do 4), in sicer tako v vrtcu kot tudi v romskih naseljih. Vseh izvedenih dejavnosti v vseh treh vrtcih je bilo skupaj 7, udeležilo pa se jih je 18 otrok in prav toliko staršev.

Programe za opolnomočenje romskih družin pri vzgojnem delu in spodbujanju otrokovega razvoja v starosti od 3-6 let izvajajo vrtci:

Vrtec Murska Sobota, Javni vrtec pri Osnovni šoli Belokranjskega odreda Semič in Vrtec Trebnje. Posamezni vrtci so do sedaj izvedli od 3 do 4 dejavnosti za otroke, stare od 3-6 let in njihove starše. Vseh izvedenih dejavnosti v vseh treh vrtcih je bilo skupaj 7, udeležilo se jih je 28 otrok in 17 staršev.

Pravljичno-ustvarjalne delavnice v romskih naseljih

V sklopu aktivnosti Oblikovanje in uvajanje kulturno in jezikovno primernih didaktičnih sredstev nastajajo tudi trijezični slikovni slovarji, ki bodo vsebovali najpogostejše pojme iz trijezičnih slikanic, ki so že izšle. Za namen pridobivanja slikovnega materiala se zato v Romskih izobraževalnih inkubatorjih Prekmurje izvajajo pravljīčno-ustvarjalne delavnice, ki so usmerjene predvsem k razvijanju ustvarjalnosti in jezikovnih veščin v romskem ter slovenskem jeziku, bogatenju besednega zaklada in pridobivanju na samopodobi. V decembru 2011 sta potekali dve takšni delavnici, in sicer v Romskem izobraževalnem inkubatorju Vanča vas – Borejci in Kamenici. Delavnic se je skupno udeležilo 31 romskih otrok različnih starosti. Na tokratnih pravljīčno-ustvarjalnih delavnicah smo se posvetili branju in ustvarjanju na temo zgodbic o Roniju in Ledeni sveči. Najprej smo skupaj z otroki prebrali naslov in poskušali ugotoviti, o čem govori zgodba. Potem smo slikanico prebrali v romščini in še v slovenščini. Zgodbici govorita o želji po hišnem ljubljencu, o tem, kako nekoga pogrešamo, da je treba prisluhniti drug drugemu, o tem, kako lahko osrečimo ljudi v svojem življenju, o materialnih in nematerialnih darilih ter o odnosih z drugimi. Ko smo obnovili slikanico in se pogovorili o prebranem, smo ugotavljali, kako se naša zgodba razlikuje od zgodbe v knjigi. Sledil je zabavnejši del delavnice, saj so otroci iz čarobne vreče morali izvleči pojem, ki so ga nato uprizorili s pomočjo pantomime ali verbalnega opisovanja. Tisti, ki je uganil največ besed, je bil zmagovalec. Besede, ki so se pojavile v slikanicah, smo na koncu tudi upodobili. Najboljše ilustracije bodo tako del

trijezičnih slikovnih slovarjev, ki bodo razdeljeni v tri starostne skupine: 2-3, 4-5 in 6-8.

Jerneja Jager, raziskovalka
Samanta Baranja, raziskovalka
Pedagoški inštitut

V ISKANJU KULTURNIH PRVIN, KI SO SKUPNE ROMSKI IN SLOVENSKI KULTURI

Razumevanje samega sebe, poznavanje domače kulture in nacionalne tradicije je zelo pomembno za otrokovo zgodnje seznanjanje z drugimi kulturami, v čemer smo si ljudje podobni in različni. Izvorno kulturo je potrebno spoštovati kot samoumevno za razvoj otrokove identitete in njegovega nadaljnjega razvoja. Družbeno dogajanje je prepleteno z našo preteklostjo, sedanjostjo in prihodnostjo.

S pomočjo staršev, starih staršev in drugega ožjega sorodstva smo v našem vrtcu Jožice Flander v Mariboru otrokom omogočili, da pokukajo v preteklost, kjer lahko raziskujejo in negujejo ljudsko izročilo. Otroci s takšnim načinom praznovanja spoznavajo, da obstajajo različni načini življenja in da se le-ti spreminjajo.

Zelo pomembno je spoznanje, da je vsak od nas v sebi drugačen in da smo vsi odvisni drug od

drugega. Kulture so se v preteklosti medsebojno bogatile in današnji svet je bogat v svoji raznolikosti, le sprejeti in razumeti jo je treba. Otroci imajo praznovanja posebno radi. Če so praznovanja poglobljeno pripravljena ter vsebinsko doživeta, so za otroka bogata notranja izkušnja. Otroke in starše še dodatno povežejo med seboj, predvsem pa vzbujajo domačnost in so vrhunci dogajanj in življenja v vrtcu.

Priprave na praznovanje so enako pomembne kot praznovanje samo.

S spoznavanjem ljudske kulture in izročila naših dedov in pradedov z nostalgijo negujemo sporočila o nekem življenju, ki izgineva, z njim pa tudi spretnosti, znanja in veščine, ki prehajajo iz roda v rod ter tako specifično oblikujejo posamezna življenjska okolja. Pri tem je bistvenega pomena, da

ohranjamo in vključujemo to ljudsko umetnost v današnji čas, jo približamo otrokom in skupaj ujamemo košček starega življenja.

Darila so res pozornosti, s katerimi želimo razveseliti nekoga, ki ga imamo radi. Darilo ni samo, če kaj kupimo, darilo je tudi, če kaj posebnega naredimo in ljubljenu človeku s tem polepšamo dan. Darilo je lahko tudi lepa beseda.

V vrtcu je zelo pomembno iskati tiste kulturne prvine, ki so skupne romski in slovenski kulturi in na njih graditi medsebojno zaupanje in rast.

Praznovanja v družbi vrstnikov in staršev so nepozabna doživetja za otroke, starše in vzgojiteljice.

Ida Metz, vzgojiteljica
Duška Emeršič, vzgojiteljica
Vrtec Jožice Flander Maribor

VRTEC KERINOV GRM

Dogajanje v drugi polovici novembra in v decembru 2011

V drugi polovici novembra je Aleksandra, vzgojiteljica v vrtcu Kerinov grm, odšla na porodniški dopust, jaz pa sem dobila svojo prvo službo kot vzgojiteljica predšolskih otrok. Zelo sem je bila vesela in polna pričakovanj. Pred uradnim nastopom službe sem večkrat obiskala otroke v vrtcu, vzpostavila z njimi in njihovimi starši prvi kontakt in se ob pomoči vodij in vseh članov projektnega tima postopno uvajala v delo v vrtcu.

S pomočnico Sarenko sva oblikovali prve tri vsebinske načrte aktivnosti za otroke: SPOZNAJMO SE, BOGASTVO JESENI in temo VREME na prehodu iz novembra v december. Izbor tem je bil logičen tako zaradi mene, novinke, kot zaradi letnega časa.

Zame je bil prvi teden v vrtcu zelo pomemben, saj sem si želela, da bi se vsi dobro počutili in imeli skupaj lepo. Moje želje in pričakovanja so se več kot uresničile, saj so me otroci in njihovi starši zelo hitro sprejeli. Naš glavni cilj je bil, da se na različne načine čim bolje spoznamo, zato smo se veliko pogovarjali, kot na primer, kaj radi jemo, pijemo, delamo. Otroci so mi na spreho-dih pokazali, kje so doma, povedali koliko imajo bratov in sester. Izdelali smo maketo domačega naselja Kerinov grm in modele otrok, vzgojiteljice in pomočnice v naravni velikosti.

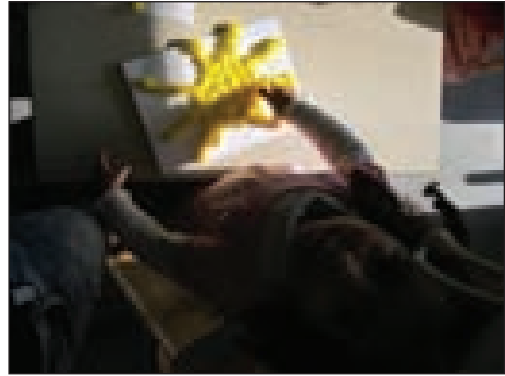
S pomočjo modelov smo se primerjali med seboj in razvijali matematične predstave in pojme. Velik poudarek sva dajali gradnji odnosov med nami, še posebej med otroki.

Preko lastnega vzgleda, dotika, besed in najine pozornosti vsakemu, so otroci razvijali nove načine komunikacije med njimi. Učili smo se upoštevati drug drugega, spoštovati izbiro igre, igrače. Veliko smo tudi plesali.

Pri temi Bogastvo jeseni smo se najprej pogovarjali, kaj to sploh pomeni, kateri so jesenski pridelki, živali. Prepevali smo jesenske pesmi, igrali na ritmične instrumente in plesali. V jutranjem krogu smo spoznavali tudi sadje in zelenjavo ter se ga ob različnih aktivnostih učili poimenovati, razvrščati po lastnostih, vrstah, barvi. Izdelali smo jesensko drevo s sadjem, kaširali živali in izdelovali korenje s tehniko trganka. V kuhinji smo kuhali kompot in pekli krompir.

Konec novembra smo se več pogovarjali o vremenu in vremenskih pojavih. Izdelali smo plakat o vremenu, s pomočjo katerega vsakodnevno opazujemo vreme. S Sarenko sva brali pravljice in peli pesmice o vremenskih pojavih. S tehniko pihanja razredčene tempera barve smo izdelali pisane dežnike in mavrico, z barvnimi smokiji pa je nastalo sonce in dež.

Potem se je začel Veseli december in z njim praznično vzdušje. V začetku smo okrasili veliko škatlo, ki smo jo nastavili v večnamenski prostor, v upanju da bomo v njej zjutraj našli darila Miklavža. V velikem pričakovanju smo zjutraj pogledali vanjo in zagledali polno daril.

Okrasili smo našo igralnico, hodnik, garderobo in večnamenski prostor, tako da smo izdelali verige, poslikali okna, izrezovali snežinke, jelke, jih okrasili, vseh pa nas je spremljala dobra volja, smeh in praznična glasba. V ritmičnih otroških glasbah smo se velikokrat tudi zavrteli. Prepevali smo praznične in zimske pesmi ob spremljavi »sintesajzerja« in ropotuljic, ki smo jih naredili iz jogurtovih lončkov. Ker je bil čas adventa, nismo pozabili na svečnike s štirimi svečami, ki smo jih vsako jutro v času zajtrka prižgali in upihnili ob koncu obroka.

Načrtovali smo veliko različnih oblik sodelovanja in mnoge delavnice realizirali, nekatere pa žal tudi ne, zaradi različnih dejavnikov. Pekli smo pecivo, izdelali okraske za smreko in jo postavili. Veseli smo bili, ko sta se krašenja jelke udeležili dve mami in nam pomagali.

Obiskali sta nas tudi gospa Romana in Damjana iz Zdravstvenega doma Krško in nam na zanimiv način prikazali in demonstrirali pravilno umivanje rok in zob. Ob slikah smo poslušali pravljico o zobni miški in nato barvali pobarvanke, ki sta jih prinesli. Obisk zobne asistentke Damjane je pripomogel, da si sedaj otroci po zajtrku z veseljem vsakodnevno ščetkajo zobe.

Vsi predšolski otroci v naselju so dobili vabila za ogled novoletne predstave in občinsko obdaruje Dedek mrz in OŠ Leskovec pri Krškem. Prav tako pa nas je obdaril Miklavž in Dedek mrz tudi v vrtcu Kerinov grm.

Za popestritev programa v decembru smo si ogledali film Sam doma 2 in Božično risanko. Individualno sva z vsakim otrokom preverili, v kolikšni meri poznajo barve, natančnost barvanja, štetja po romsko in slovensko, velikostne odnose in stopnjo spretnosti uporabe škarij pri rezanju.

Z lepo besedo, pesmijo in plesom smo v veselem razpoloženju zaključili staro leto, v novem letu pa si želimo veliko smeha, igre in da nas bi bilo v vrtcu še več.

Teja Mešiček, vzgojiteljica
Vrtec Kerinov grm

DEJAVNOST ZA OTROKE ROME

Vrtec Črenšovci se je v šolskem letu 2011/12 vključil v projekt »Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti«. Srečujemo se enkrat do dvakrat mesečno v različnih okoljih.

Naše prvo srečanje je bilo v romskem naselju Kamenci, kjer smo udeležencem projekta predstavili omenjeni projekt in dejavnosti. Srečanje je bilo množično obiskano in potrjeno z bučnim aplavzom. Za otroke smo ob koncu pripravili lutkovno igrico Zajček, dober tek.

Drugo srečanje je potekalo v popoldanskem času v vrtcu, kjer smo slavnostno dvignili ekozastavo in imeli pohod po okoliških krajih. Konec meseca oktobra smo se dobili na srečanju v knjižnici, kjer nam je knjižničarka prebrala zgodbičico O razbiti buči. Dejavnost je bila zanimiva, saj je vključevala tudi romske besede oz. so udeleženci prevajali del besedila v romski jezik. Vsak si je izdelal bučo, katero je potem odnesel domov.

Četrto srečanje je potekalo v dopoldanskem času v igralnici vrtca, kjer smo se igrali različne socialne igre, spoznavali življenje, delo ter zaposlene v vrtcu. Udeleženci so dobili v trajno last mape z delovnimi listi oz. nalogami za odrasle in otroke. Na srečanjih bomo mapo sproti dopolnjevali. Ob koncu srečanja smo sprejeli sklep, da se naša »skupina« predstavi na božično-novoletnih delavnicah z deklamacijo O zajčku.

V začetku decembra so na naši šoli potekale že tradicionalne božično-novoletne delavnice. Obiskal nas je Dedek mraz, udeleženci so se predstavili s pesmijo in deklamacijo. Tudi ta prireditev je bila množično obiskana, saj je bilo obdarjenih

kar 45 otrok. V tem prazničnem času pa je v šolski jedilnici prav tako potekal ples princev in princes, kjer so bili udeleženci tudi romski starši in otroci, otroci iz vrtca in učenci od 1. – 3. razreda. Skupaj nas je bilo okrog 50 udeležencev. Izdelovali smo verižice, konjičke, se sladkali s suhim sadjem in sokom ter zarajali ob plesni glasbi. Razšli smo se z željo, da bo naše sodelovanje tudi v prihodnje tako uspešno, kot je bilo do sedaj.

Petra Cigan, vzgojiteljica
Vrtec Črenšovci

RAZLIČNOST JE TISTI DEL DRUŽBE, KI V ZAMENO SIVINE PONUJA MAVRICO

Vrtec Romano na Pušči je kot projektni partner vključen v izvedbeni del projekta »Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti«. Z namenom, da bi nadgradili dosedanje delo na področju izvajanja predšolske vzgoje in okrepili poglobljeno sodelovanje s starši, smo se vključili v vse aktivnosti, ki so bile ponujene s strani Pedagoškega inštituta - odgovornega partnerja za izvajanje aktivnosti s področja predšolske vzgoje.

V tekočem šolskem letu bomo v vrtcu Romano na Pušči beležili 50 let delovanja na področju vključevanja otrok pripadnikov romskega naroda v organizirano predšolsko vzgojo. Zaradi bogate zgodovine našega vrtca, ki je mnogim otrokom iz manj spodbudnega okolja odprla vrata k lažji in učinkovitejši integraciji v družbo, smo sodelovanje v omenjenem projektu sprejeli kot velik izziv. Izziv, s katerim želimo nadgraditi dosedanje delo in izkušnje na področju izvajanja predšolske vzgoje po meri otroka ter oblikovati že vzpostavljene temelje multikulturnega vrtca kot ustanove, ki je odprta za različnost.

Skozi celotno šolsko leto se nizajo aktivnosti v obliki popoldanskih srečanj, ki otrokom in staršem omogočajo aktivno in učinkovito preživljanje prostega časa. Z

namenom, da bi otrokom ponudili pester nabor aktivnosti skozi celo leto, smo formirali širok projektni tim, ki skrbi za razvoj projektne aktivnosti in inovacij s področja zgodnjega učenja. Tako 14 članov projektnega tima pripravlja dejavnosti, ki otrokom omogočajo optimalen razvoj v stimulativnem okolju in hkrati starše spodbuja k aktivni participaciji pri izvajanju dejavnosti ter jih tako neposredno vključujejo v proces.

V sklopu projektne aktivnosti smo izvedli številna srečanja, ki so kot dodana vrednost prispevala k nadgradnji aktualnega dogajanja v oddelkih vrtca. Tako smo izvedli naravoslovni dan, jesenski piknik, likovno-ustvarjalne delavnice, v času pravljičnega decembra pa ure pravljič, ki so se dopolnjevale s kreativnimi delavnicami, druženje z Dedkom mrazom in mnoge druge. V okviru programov za opolnomočenje družin pri vzgojnem delu in spodbujanju otrokovega razvoja smo pripravili čajanke za starše, na katerih smo se pogovarjali o vzgoji doma, v družini in o težavah, s katerimi se srečujejo pri izvajanju le-te. Sledili smo željam in potrebam staršev ter tako oblikovali individualna srečanja z družinami. Pri individualnem delu z družinami smo s pomočjo gradiv za otroke in starše uspešno pognali program opolnomočenja družin, ki bo kontinuirano potekal vse do konca šolskega leta.

Projektne aktivnosti, ki so bile izvedene, so vključevale otroke, ki obiskujejo vrtec in njihove starše, ter otroke, ki niso vključeni v vrtec. Aktivnosti se niso udeleževali samo otroci in starši pripadniki romskega naroda, ampak tudi otroci in starši pripadniki večinskega prebivalstva. Oboji so prispevali k nastajanju multikulturne mavrice, katero si je vredno ogledati od blizu.

Aljoša Rudaš, vzgojitelj

Vrtec Murska Sobota, enota Romano Pušča

UTRINKI IZ ROMSKEGA IZOBRAŽEVALNEGA INKUBATORJA KAMENCI

INKUBATOR HED PRŽUJKI
V inkubatorju se učimo, delamo delovne
vnoge in imamo delavnice.
Med pržniki smo: ena delavnica
izdelati vozičke in obrabiti inkubator.
Brali smo knjigo in se igrali fantazije.
MIKELJ HORVAT 8.6

Milena Horvut, 8.B, OŠ Črenšovci

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____
12. _____

1. Kako imenujemo materni jezik Romov?
2. V Kamencih najdemo prvega in edinega v Slovenji, kaj je to?
3. Je modre in zelene barve, na sredini pa ima rdeče kolo to je romska...
4. Kako imenujemo večje romsko naselje v občini Črenšovci?
5. Kot vsi narodi imamo tudi Romi svojo?
6. Romska beseda za krilo je...
7. Romska beseda za kruh je...
8. V katerem mesecu praznujemo svetovni dan romov?
9. Romska beseda za zastavo je...
10. Romska beseda za prstan je...
11. Romska beseda za hišo...
12. Romska beseda za majco...

Milena

LELE PRAŽNICE

CIN CIN CIN
CIN CIN CIN,
ZVONČKI POJEJO
LEP JE TA BOŽIČNI DAN
KI PRINASA VZIMO VNAS HEJ.

HOO HOO PRIŠEL
JE DEDEK MRAČ DO BILI BOSTE
BARILA + STE PRIDNO
NA VČNI POMUČI
SMO DELALI BOŽIČNO DELKO
IN DRUGE IZDELKE BOŽIČNE STVARI.

TATIANA KOLVIT

PROJEKTNE NOVINE 2012